

Ansattes vurdering av barns trivsel i barnehagen

Kathrine Bjørgen og Børge Moe

Sammendrag

Rammeplan for barnehagen vektlegger at barnehagen skal bidra til barns trivsel, men det er uvisst hvordan ansatte i barnehagen vurderer ulike faktorerets betydning for barns trivsel. Et spørreskjema ble sendt til 25 norske barnehager for å undersøke hvordan de ansatte vurderte faktorer som påvirker 3–6-åringers trivsel, og hvordan de tilrettelegger for barns trivsel. De 105 respondentene vurderte psykiske, fysiske og sosiale forhold som svært viktig for barns trivsel, samtidig som litt over halvparten vurderte kognitive forhold som viktig. Kognitive forhold med større krav til læring og skoleforberedende aktiviteter kan utfordre den tradisjonelle barnehagepedagogikken som er preget av lek, trygghet og sosiale forhold. Barnehagens utemiljø ble vurdert som bedre tilrettelagt for barns trivsel enn innemiljøet. Ansatte med lengre ansiennitet vurderte at de bedre ivaretar og fremmer barns trivsel sammenliknet med ansatte med kortere ansiennitet. Resultatene viser at ansatte vurderer trivsel ulikt, noe som utfordrer praksisfeltet og barns trivsel i barnehagen.

Nøkkelord: Barnehage, ansatte, barns trivsel, pedagogisk innhold, spørreskjema

Norwegian ECEC practitioners' assessments of children's well-being in kindergarten

Abstract

The framework plan for Norwegian kindergartens emphasises that the kindergarten shall facilitate children's well-being, but it has not been established how the practitioners assess the significance of various conditions for well-being. A questionnaire was sent to 25 Norwegian kindergartens to investigate how the practitioners assessed factors that affect 3-6-year olds' well-being and how they facilitate well-being. The 105 respondents considered psychological, physical, and social conditions as extremely important for children's well-being, while just over half considered cognitive conditions as important. Cognitive conditions with greater demands on learning and school-preparatory activities may challenge the traditional pedagogy, as characterized by play, security, and social conditions. The outdoor environment was considered to facilitate well-being better than the indoor environment. Practitioners with longer seniority considered themselves to take better care of and promote children's well-being than practitioners with shorter seniority. This suggests that practitioners assess well-being differently, which influence the field of practice and children's well-being.

Keywords: kindergarten, practitioners, well-being, pedagogical content, questionnaire

Innledning

Barns trivsel er assosiert med læring, utvikling, god helse og livsmestring (Huppert og So, 2013; Laevers, 2005). Betydningen av barns trivsel i barnehagen har derfor fått økt oppmerksomhet de siste årene, både i nasjonale publikasjoner (Bjørgeren, 2017; Bratterud, Sandseter og Seland, 2012; Sandseter og Seland, 2017; Seland, Sandseter og Bratterud, 2015; Sando, 2019a), og i internasjonale publikasjoner (Fattore, Mason og Watson, 2007; 2009; Mashford-Scott, Church og Tayler, 2012; Koch, 2018; 2016; Pollard og Lee, 2003; Lewis, 2019).

Rammeplan for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017) vektlegger at barnehagen skal bidra til barns trivsel, og at trivsel er en sentral kvalitetsindikator i barnehagen. I en systematisk oversiktsartikkel vises det til fem forhold som har betydning for barns trivsel; fysiske, psykologiske, kognitive, sosiale og økonomiske, og at trivsel handler om ulike perspektiver og kan måles og defineres på ulike måter (Pollard og Lee, 2003; Lewis, 2019). Norske barnehager har tradisjon for å fremme trivsel gjennom lek, trygghet og utvikling av fysisk og psykososial kompetanse, og skolerelatert adferd har tradisjonelt ikke preget barnehagehverdagen. Samtidig beskriver Rammeplan for barnehagen (2017) større oppmerksomhet på språk, lese-, skrive- og matematisk forståelse i barnehagen enn tidligere. Vi har mindre kunnskap om hvordan ansatte vurderer og tilrettelegger for barns trivsel med tanke på et større fokus på målrettet læringsaktivitet og utvikling av kognitive forhold.

Gjennom samtaler med de eldste barna i barnehagen (Bratterud, Sandseter og Seland, 2012; Fattore, Mason og Watson, 2009; Koch, 2013; Sandseter og Seland, 2016; 2017) og ved observasjoner av barns kroppslige og verbale uttrykk (Bjørgeren, 2015; Sando, 2019a) har vi fått økt kunnskap om barnehagebarns oppfatninger, uttrykk og signaler om trivsel. Det er mindre kunnskap om hvordan de ansatte vurderer barns trivsel og om de mener barns trivsel blir ivaretatt i barnehagen.

Hensikten med denne studien var derfor å undersøke hvordan ansatte i norske barnehager vurderer faktorer som påvirker 3–6-åringers trivsel og hvordan de tilrettelegger for barns trivsel i barnehagen. Med tanke på det økende fokuset på barns kognitive utvikling var det spesielt interessant å undersøke hvordan de ansatte vurderte betydningen av kognitive forhold for barns trivsel. Hvordan de ansatte i barnehagen forstår barns trivsel kan ha betydning for pedagogisk innhold, tilrettelegging og tilbud som gis barna.

Tidligere forskning på barns trivsel

Trivsel er et multidimensjonalt begrep og et sosialt og kulturelt konstruert fenomen (Pollard og Lee, 2003; Mashford-Scott, Church og Tayler, 2012; Lewis, 2019). Dodge *et al.* (2012) forstår trivsel som en tilstand av likevekt og balanse i fysiske, psykiske og sosiale ressurser. Trivsel handler om kvaliteter og følelsesmessige tilstander i livet hos mennesker og settes i sammenheng med en tilstand av lykke, glede og positive følelser og å føle seg vel med seg selv og i relasjon sammen med andre (Fattore, Mason og Watson, 2007; Koch, 2018). Samtidig omfatter trivsel noe mer enn bare lykke, det handler også om hvordan mennesker opplever og vurderer sitt liv som helhet, og at trivsel kan endre seg avhengig av situasjon og gjennom et livsløp (OECD, 2013).

I følge Koch kan barnehagelærere forstå og vurdere barns trivsel ut fra en subjektiv vurdering av barns kroppslige tegn på glede, tilfredshet og om barna fremstår som harmoniske (Koch, 2018; 2016). Ferre Laevers og kollegaer (2005) hevder at voksne kan observere og identifisere barns uttrykk og signaler for trivsel gjennom Sics observasjonsmanual, (Well-being and Involvement in Care. A process-oriented Self-evaluation Instrument for Care Settings). Manualen viser til fem ulike nivå av trivsel, hvor nivå en er lav trivsel og nivå fem er høy trivsel. Laevers (2005) hevder at trivsel er relatert til fysiske, sosiale og emosjonelle behov samt

behov for trygghet og anerkjennelse. Koch (2016) og Laevers (2005) viser at det er mulig for ansatte å vurdere barns trivsel i barnehagen, og at ansattes vurderinger av barns trivsel er sentralt for tiltak og intervensjoner for enkeltbarn, og for utvikling av pedagogisk kvalitet i barnehagen.

I studien til Bratterud, Sandseter og Seland (2012) ble barna, personalet og foresatte spurt om barns trivsel. Resultatene viste at barnehagebarn trives godt, at det er sentralt for barns trivsel å få oppleve å bruke alle rommene i barnehagen når de selv vil og at de kan bestemme hva de skal gjøre ute og inne, ha nok tid til frilek og selv styre leken og dens innhold. Studien viste også sammenheng mellom barns mistrivsel og lite støtte og videreutvikling av samspill barna imellom eller mellom voksne og barn, og at de ikke føler seg anerkjent av voksne. Barn bør få mulighet til å gjøre det de selv vil, sammen med andre de selv ønsker å være sammen med. Barns medvirkning ser derfor ut til å være sentralt for trivsel i barnehagen (Seland, Sandseter og Bratterud, 2015; Sandseter og Seland, 2016). Det å ha venner og gode sosiale relasjoner i barnehagene har positiv sammenheng med barns trivsel (Bjørgen, 2015), mens barn som opplever voksne med dårlig tid og at voksne er vanskelige å få tak i, ser ut til å ha negativ sammenheng med barns trivsel (Sandseter og Seland, 2017). I rapporten fra Rambøll (2018) vises det til bekymringer for at sykefravær, pauseavvikling, møter og pedagogisk leders tid til planlegging, for og etterarbeid, dokumenteringsarbeid, rapportskrivning, veiledning og foreldresamtaler svekker kvaliteten på relasjoner og trygghet mellom voksne og barn. Ovennevnte studier bekrefter at barns trivsel i barnehagen kan settes i sammenheng med ansatte som tar seg tid til å se og lytte til barna, til interaksjon og responser slik at barna føler seg trygge og blir anerkjent som sosiale aktører i barnehagen. I tillegg til det relasjonelle er det viktig for barns trivsel med et godt og variert fysisk miljø, som støtter og utfordrer barns lek og utforskning.

Faktorer i barnehagen av betydning for barns trivsel

Det er i senere år rettet større oppmerksomhet mot ulike faktorer i barnehagemiljøet som har betydning for barns trivsel. Flerkulturelle studier av kvalitet i barnehagen bekrefter at attraktive lekemiljø, høy ansatt-ratio (antall ansatte per barn) og organisering av barn i små grupper bidrar til bedre læringsmiljø og trivsel for barnehagebarn (Sheridan og Schuster, 2001; Sheridan *et al.*, 2009). Antallet utdannede barnehagelærere tyder også på å være en viktig faktor for pedagogisk kvalitet i barnehagen (OECD, 2011). Resultatene fra en komparativ studie mellom barnehageansatte i Norge og i Sør-Korea viste at en større andel av barnehageansatte fra Sør-Korea enn andel av barnehageansatte fra Norge vurderte kognitive og økonomiske forhold ved barns trivsel som svært viktig. En større andel av barnehageansatte i Norge vurderte sosiale forhold og fysiske behov som svært viktig sammenliknet med barnehageansatte i Sør-Korea (Nah *et al.*, 2020). Hvordan ansatte vurderer trivsel er sammensatt og påvirkes trolig av både kulturelle og miljømessige faktorer.

Kvaliteter i det fysiske miljøet i barnehager kan ha innvirkning på hvor mye tid som brukes i miljøet og for barns trivsel (Söderström *et al.*, 2013). Barnehagens fysiske ute- og innemiljø, rom, sted og materialitet har betydning for barns utvikling, læring og trivsel. Fysiske miljø som fremmer vennskap og sosiale relasjoner mellom barn og mellom barn og voksne, er viktig for barns trivsel (Bjørgen og Svendsen, 2015). Kvaliteter ved fysiske miljø og barns muligheter i disse, frilek i utetid (fri for pedagogisk planlagte aktiviteter) og mulighet for hemmelige steder har betydning for barns trivsel, mentale helse og læring (Moser og Martinsen, 2010). Det fysiske utemiljøets egenskaper og funksjoner for variasjon, utfordring, selvbestemmelse og bevegelsesfrihet ser ut til å ha betydning for barns trivsel i barnehagen (Bjørgen, 2015). Sandseter og Seland (2016) hevder at barn har større innflytelse på valg

av aktivitet når de er ute enn når de er inne i barnehagen, og det kan forklare at barn trives godt ute. Barn trekkes i mindre grad inn i planleggingen av innendørsaktivitet, og barnehager har begynt å bruke tiden inne til mer målrettede læringsaktiviteter og skoleforberedelse. Dette kan medføre at barn opplever mindre innflytelse på hverdagslivet inne i barnehagen, og dette kan påvirke barns trivsel negativt (Sandseter og Seland, 2016).

Lek i naturmiljø ser ut til å ha positiv innvirkning på barnehagebarns trivsel (Bjørgeren, 2015; Herrington og Brussoni, 2015; Sando, 2019b). Ulike elementer og kvaliteter i natur genererer interesse, involvering, overraskende elementer, utfordring, variasjon, selvbestemmelse og sosiale relasjoner som fremmer trivsel både for de ansatte og barna. Kontakt med natur er positivt assosiert med barns stedstilørighet, eierskap til miljøet, lek, fysisk aktivitet, mentalt, emosjonelt og sosialt velvære og helse (Sando, 2019b; Chawla, 2015; Maller, 2009).

Metode

Utvalg og datainnsamling

Fordi barns trivsel er et multidimensjonalt begrep som de ansatte kan vurdere ulikt, var det hensiktsmessig med en kvantitativ tilnærming til problemstillingen. Datamaterialet som benyttes i denne studien er samlet inn gjennom et samarbeidsprosjekt mellom forskere i Sør-Korea, Soonchunhyang Universitet og forskere fra Norge, Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning. En kvantitativ tilnærming ble benyttet med utarbeidelse av felles spørreskjema om temaet trivsel. De komparative resultatene fra barnehageansatte i Sør-Korea og Norge er publisert i tidsskriftet *European Early Childhood Education Research Journal* (Nah *et al.*, 2020). I denne artikkelen presenteres nye analyser fra det samme datamaterialet, men kun med data fra ansatte i de norske barnehagene.

Styrere/enhetsledere i 30 tilfeldig utvalgte barnehager i Midt-Norge ble informert om

prosjektet og forespurt om deltakelse per telefon i tidsrommet november 2018 til februar 2019. Et informasjonsskriv om prosjektet og en internettadresse til spørreskjemaet ble sendt til de 25 barnehagene som takket ja til deltakelse. Styrere/enhetsledere ble forespurt om å distribuere denne informasjonen til sine ansatte, som på det aktuelle tidspunktet jobbet i avdelinger med barn i alderen 3–5 år. Totalt 105 ansatte svarte på spørreskjemaet.

Spørreskjemaet

Spørreskjemaet ble utviklet i samarbeid med forskere fra Soonchunhyang Universitet, Sør-Korea og Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning, Norge. Hensikten var å kartlegge hvordan ansatte i barnehager fra ulike land vurderer og arbeider med barns trivsel. Utviklingen av spørreskjemaet er basert på teori og forskning om barns trivsel samt rammeplaner for barnehagen i Norge og Sør-Korea. Spørreskjemaet ble testet ut blant 10 ansatte i en pilotstudie, hvilket resulterte i noen mindre revideringer av spørsmålene. Studien benyttet et Google online elektronisk spørreskjema for respons fra de ansatte.

Skjemaet inneholdt både demografiske spørsmål og påstander om barns trivsel som respondentene skulle vurdere (Likert-skala). I denne artikkelen fokuseres det på resultater fra fem spørsmål i spørreskjemaet: 1) ansattes vurdering av betydningen av fem ulike forhold for barns trivsel, 2) ansattes vurdering av hvordan barnehagen ivaretar barns grunnleggende behov for trivsel, 3) ansattes vurdering av hvilke steder som er best tilrettelagt for barns trivsel, 4) ansattes vurdering av hvordan de ivaretar tilrettelegging for barns trivsel ved sin avdeling, og 5) ansattes vurdering av hvordan barnehagen ivaretar arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel. Spørsmål 1 og 2 er utviklet med bakgrunn i teori om fem forhold ved trivsel (fysiske, psykiske, sosiale, kognitive og økonomiske forhold) (Pollard og Lee, 2003; Lewis, 2019 og Leavers, 2005). Spørsmål 3 er utviklet med bakgrunn i tidligere forskning om

fysisk miljø, steder og trivsel. Spørsmål 4 og 5 er satt i sammenheng med rammeplanens mål og innhold for barnehagen. Noen mindre tilpasninger av spørsmålene ble gjort for å tilpasse dem til norsk kultur og kontekst.

Etikk

Deltakelse i studien var frivillig, og deltakerne kunne selv velge når de skulle besvare undersøkelsen innenfor en tidsperiode som framgikk av informasjonsskrivet. Etiske hensyn vedrørende konfidensialitet og informert samtykke er ivaretatt. Spørreundersøkelsen var anonym og kunne ikke knyttes til identifiserende opplysninger om respondenten (som e-post/IP-adresse, nettleserinformasjon eller informasjonkapsler). På grunn av dette var ikke prosjektet søknadspliktig til Norsk senter for forskningsdata (NSD). Det var kun administrator og forskerne i studien som fikk tilgang til dataene.

Analyse av data

Deskriptive data presenteres i antall (*N*) og prosent (%). For å undersøke om det var forskjeller i hvordan respondentene svarte med hensyn til utdanningsbakgrunn, ansiennitet og om de var ansatt i en offentlig eller privat barnehage, ble det utført Mann-Whitney U-tester. Forskjeller med *p*-verdier < 0,05 ble vurdert som signifikante og presenteres i teksten. Ved signifikante forskjeller kalkulerte vi *eta*² som et mål på effektstørrelse. For å forsikre oss om at forutsetningene for Mann-Whitney U-testene ikke var brutt, benyttet vi histogrammer til å bekrefte at variablene hadde tilsvarende ikke-parametrisk fordeling. Alle analyser ble utført i SPSS for Windows (IBM Corp. Released 2018. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 26.0. Armonk, NY: IBM Corp.).

Resultater

Tabell 1 beskriver utvalget med hensyn til om de var ansatt i privat eller offentlig barnehage, antall år med arbeidserfaring og utdanning.

Tabell 1. Beskrivelse av utvalg (N = 105)

	N (%)
Type barnehage	
Privat	46 (43,8 %)
Offentlig	59 (56,2 %)
Arbeidserfaring fra barnehage	
< 1 år	28 (26,7 %)
1–5 år	40 (38,1 %)
6–10 år	17 (16,2 %)
>10 år	20 (19,0 %)
Utdanning	
3-årig barnehagelærer	70 (66,7 %)
> 3 års utdanning (fra høyskole/universitet)	19 (18,1 %)
Annet	16 (15,2 %)

Hvordan vurderer ansatte betydningen av fem ulike forhold for barns trivsel?

Tabell 2 viser hvordan ansatte vurderer betydningen av følgende fem forhold for barns trivsel: fysiske, psykiske, kognitive, sosiale og økonomiske forhold. Resultatene viser at de fleste ansatte oppfatter fysiske, psykiske og sosiale forhold som svært viktig for barns trivsel (henholdsvis 82,9, 85,7 og 91,4 prosent). Videre viser resultatene en større variasjon i betydningen av kognitive og økonomiske forhold, men flertallet vurderte kognitive (65 prosent) og økonomiske (62 prosent) forhold som viktig til svært viktig.

Hvordan vurderer ansatte at deres barnehage ivaretar barns grunnleggende behov for trivsel?

Tabell 3 viser ansattes vurdering av hvordan deres barnehage ivaretar barns grunnleggende behov for trivsel. Resultatene viser at de fleste ansatte vurderer at barns grunnleggende behov for trivsel er ivaretatt/svært ivaretatt i deres barnehage. Det er imidlertid 7,6 prosent som mener at behovet for trygghet, sikkerhet og kontinuitet ikke er ivaretatt i

Tabell 2. Hvordan vurderer ansatte betydningen av fem ulike forhold for barns trivsel.

	Ikke viktig i det hele tatt	Ikke viktig	Viktig	Svært viktig
Fysiske forhold (fysisk aktivitet og helse, vekst og utvikling, godt kosthold og trygghet).	0 (0,0 %)	3 (2,9 %)	15 (14,3 %)	87 (82,9 %)
Psykiske forhold (mental helse, livsmestring og psykososiale forhold som selvbilde, selvoppfatning og regulering av emosjoner).	0 (0,0 %)	0 (0,0 %)	15 (14,3 %)	90 (85,7 %)
Kognitive forhold (læring og intellektuell utvikling som er skolerelatert, eks. mestring av å lese og skrive).	8 (7,6 %)	29 (27,6 %)	37 (35,2 %)	31 (29,5 %)
Sosiale forhold (relasjoner mellom familie og venner, kommunikasjonsferdigheter og tilgang til emosjonell og praktisk støtte).	0 (0,0 %)	0 (0,0 %)	9 (8,6 %)	96 (91,4 %)
Økonomiske forhold (familieinntekt, økonomiske utfordringer og tilgang til økonomisk støtte).	7 (6,7 %)	33 (31,4 %)	44 (41,9 %)	21 (20,0 %)

Tabell 3. Ansattes vurdering av hvordan deres barnehage ivaretar barns grunnleggende behov for trivsel.

	Ikke viktig i det hele tatt	Ikke viktig	Viktig	Svært viktig
Fysiske behov (behov for mat, drikke, bevegelse og søvn, osv.)	0 (0,0 %)	3 (2,9 %)	18 (17,1 %)	84 (80,0 %)
Emosjonelle behov (behov for klem, fysisk kontakt, få og gi kjærlighet)	0 (0,0 %)	1 (1,0 %)	34 (32,4 %)	70 (66,7 %)
Behov for trygghet, sikkerhet og kontinuitet (behov for forutsigbart miljø, hva som er tillatt og ikke tillatt)	0 (0,0 %)	8 (7,6 %)	38 (36,2 %)	59 (56,2 %)
Behov for annerkjennelse og bekreftelse (følelse av å bli akseptert og godtatt av andre, tilhørighet til en gruppe og et fellesskap)	0 (0,0 %)	2 (1,9 %)	40 (38,1 %)	63 (60,0 %)
Behov for å oppleve seg betydningsfull (følelse av å kunne gjøre noe selv, å mestre og å teste ut egne evner)	0 (0,0 %)	3 (2,9 %)	45 (42,9 %)	57 (54,3 %)

deres barnehage. «Behovet for å oppleve seg betydningsfull» ble vurdert som bedre ivarettatt blant ansatte med mer enn fem års ansiennitet enn ansatte med kortere ansiennitet ($U = 982$, $p = 0,034$), selv om effektstørrelsen var lav ($\eta^2 = 0,042$).

Hvilke steder mener ansatte er best tilrettelagt for å fremme barns trivsel?

Tabell 4 viser hvilke steder de ansatte

mener er best tilrettelagt for å fremme barns trivsel.

Resultatene viser at de fleste ansatte vurderer barnehagens utendørslek i utemiljø og naturmiljø som bra/svært bra. Samtidig er det verdt å merke seg at 5,7 prosent av de ansatte synes at barnehagens utemiljø er dårlig tilrettelagt for å fremme barns trivsel. Ansattes vurdering av innendørslek for å fremme barns trivsel, var delte. Selv om de fleste mener at innendørs-

Tabell 4. Hvilke steder mener de ansatte er best tilrettelagt for å fremme barns trivsel.

	Svært dårlig	Dårlig	Bra	Svært bra
Innendørs lek	2 (1,9 %)	17 (16,2 %)	52 (49,5 %)	34 (32,4 %)
Utendørs lek, i barnehagens utemiljø	1 (1,0 %)	6 (5,7 %)	34 (32,4 %)	64 (61,0 %)
Utfart til gallerier, museer og andre opplevelser	13 (12,4 %)	39 (37,1 %)	35 (33,3 %)	18 (17,1 %)
Naturmiljø, som skog, fjell, park, strender og ved vann	1 (1,0 %)	8 (7,6 %)	19 (18,1 %)	77 (73,3 %)

lek er bra/svært bra tilrettelagt for å fremme barns trivsel, er det likevel 16,2 prosent som mener at innendørslek er dårlig tilrettelagt for å fremme barns trivsel. Når det gjelder utfart til gallerier, museer og andre opplevelser er det delte meninger om hvor tilrettelagt disse stedene er til å fremme barns trivsel. Ansatte ved offentlige barnehager vurderte innendørs lek som bedre tilrettelagt for å fremme barns trivsel enn ansatte ved private barnehager ($U = 1027$, $p = 0,020$), selv om effektstørrelsen var lav ($\eta^2 = 0,05$).

Hvordan vurderer ansatte at de ivaretar tilrettelegging for barns trivsel ved sin avdeling?

Tabell 5 viser ansattes vurdering av hvordan de ivaretar tilrettelegging for barns trivsel ved sin avdeling. Resultatene viser at de ansatte i all hovedsak mener at tilrettelegging for barns trivsel er ivaretatt/aktivt ivaretatt. Tilrettelegging og fremming av alle barns trivsel og velvære vurderes som sterkere ivaretatt av ansatte med mer enn 5 års ansiennitet enn av de med kortere ansiennitet ($U = 945$, $p = 0,014$). Den korresponderende effektstørrelsen for denne forskjellen var moderat ($\eta^2 = 0,058$). Samarbeid med familie, nærmiljø og samfunn for å fremme barns trivsel vurderes også som sterkere ivaretatt for de med mer enn 5 års ansiennitet sammenlignet med de med kortere ansiennitet ($U = 885$, $p = 0,004$). For denne forskjellen var effektstørrelsen moderat ($\eta^2 = 0,080$).

retatt av ansatte med mer enn 5 års ansiennitet enn av de med kortere ansiennitet ($U = 945$, $p = 0,014$). Den korresponderende effektstørrelsen for denne forskjellen var moderat ($\eta^2 = 0,058$). Samarbeid med familie, nærmiljø og samfunn for å fremme barns trivsel vurderes også som sterkere ivaretatt for de med mer enn 5 års ansiennitet sammenlignet med de med kortere ansiennitet ($U = 885$, $p = 0,004$). For denne forskjellen var effektstørrelsen moderat ($\eta^2 = 0,080$).

Hvordan vurderer ansatte at deres barnehage ivaretar arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel?

Tabell 6 viser hvordan de ansatte vurderer at deres barnehage ivaretar arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel. Det var tre hovedkategorier av spørsmål (Plan og metode, Tilrettelegging og Miljø) med ulike under-spørsmål. Innenfor alle de tre hovedkategoriene var det en sterk overvekt av ansatte som

Tabell 5. Ansattes vurdering av hvordan de ivaretar tilrettelegging for barns trivsel ved sin avdeling.

	Ikke ivaretatt	Lite ivaretatt	Ivaretatt	Aktivt ivaretatt
Tilrettelegger og fremmer alle barns trivsel og velvære i barnehagen	0 (0,0 %)	2 (1,9 %)	40 (38,1 %)	63 (60,0 %)
Samarbeider med familie, nærmiljø og samfunn for å fremme barns trivsel	0 (0,0 %)	4 (3,8 %)	42 (40,0 %)	59 (56,2 %)
Hjelper barn med å utvikle sine egne ressurser og evner, og med å ivareta sin egen helse, fysiske, sosiale og emosjonelle trivsel og velvære	0 (0,0 %)	3 (2,9 %)	51 (48,6 %)	51 (48,6 %)
Hjelper barna med å bidra til andres trivsel	0 (0,0 %)	2 (1,9 %)	53 (50,5 %)	50 (47,6 %)

mente at barnehagen ivaretar/aktivt ivaretar arbeidsmetoder for barns trivsel. For påstandene «Arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel er inkludert som en del av min avdelings plan» og «Lek og aktiviteter for trivsel er planlagt, utøves og blir evaluert i min avdeling» var det imidlertid flere som mente at dette var lite ivaretatt (henholdsvis 12,4 prosent og 14,3 prosent). Flere ansatte vurderte også tilbudet av varierte lekematerialer for alle barns muligheter til lek som lite ivaretatt (15,2 prosent). Med hensyn til påstandene om at «Vårt barnehagemiljø er designet med stort nok areal for å ivareta alle barns lek» og «Vårt barnehagemiljø ivaretar spenning og utfordring som fremmer barns trivsel» var det henholdsvis 12,4 prosent og 13,3 prosent som vurderte disse som lite ivaretatt.

Ansatte i offentlige barnehager vurderte større grad av ivaretagelse av «Trivsel er inkludert som et mål i den daglige virksomheten» enn ansatte i private barnehager ($U = 1060$, $p = 0,028$). Effektstørrelsen for denne forskjellen var lav ($\eta^2 = 0,047$).

Sammenlignet med de med kortere ansiennitet, vurderte ansatte med mer enn fem års ansiennitet høyere grad av ivaretagelse av «Arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel er inkludert som en del av min avdeling plan» ($U = 929$, $p = 0,015$), «Vårt barnehagemiljø er designet med stort nok areal for å ivareta alle barns lek» ($U = 882$, $p = 0,005$) og «Vårt barnehagemiljø ivaretar spenning og utfordring som fremmer barns trivsel» ($U = 977$, $p = 0,038$). Effektstørrelsene til disse forskjellen var moderate (henholdsvis $\eta^2 = 0,058$; $0,074$ og $0,041$).

Tabell 6. Ansattes vurdering av hvordan barnehagen ivaretar arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel.

	Ikke ivaretatt	Lite ivaretatt	Ivaretatt	Aktivt ivaretatt
Plan og metode				
Trivsel er inkludert som et mål i den daglige virksomheten i min avdeling	2 (1,9 %)	5 (4,8 %)	37 (35,2 %)	61 (58,1 %)
Arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel er inkludert som en del av min avdelings plan	0 (0,0 %)	13 (12,4 %)	40 (38,1 %)	52 (49,5 %)
Lek og aktiviteter for trivsel er planlagt, utøves og blir evaluert i min avdeling	1 (1,0 %)	15 (14,3 %)	46 (43,8 %)	43 (41,0 %)
Tilrettelegging				
Variert fysisk aktivitet som fremmer barns trivsel og glede blir gjennomført innendørs og utendørs	1 (1,0 %)	10 (9,5 %)	39 (37,1 %)	55 (52,4 %)
Barns muligheter for å få uttrykt og mestre sine følelser blir ivaretatt	1 (1,0 %)	4 (3,8 %)	41 (39,0 %)	59 (56,2 %)
Barns muligheter for valgfrihet og selvbestemmelse i lek og aktivitet blir ivaretatt	0 (0,0 %)	5 (4,8 %)	52 (49,5 %)	48 (45,7 %)
Tilbud av varierte lekematerialer er ivaretatt for alle barns muligheter til lek	2 (1,9 %)	16 (15,2 %)	44 (41,9 %)	43 (41,0 %)
Miljø				
Vårt barnehagemiljø er designet med stort nok areal til å ivareta alle barns lek	4 (3,8 %)	13 (12,4 %)	33 (31,4 %)	55 (52,4 %)
Vårt barnehagemiljø ivaretar glede og begeistring som fremmer barns trivsel	0 (0,0 %)	4 (3,8 %)	34 (32,4 %)	67 (63,8 %)
Vårt barnehagemiljø ivaretar spenning og utfordring som fremmer barns trivsel	2 (1,9 %)	14 (13,3 %)	36 (34,3 %)	53 (50,5 %)

Diskusjon

Denne studien viser at flertallet av de ansatte vurderte fysiske, psykiske og sosiale forhold som svært viktige for barns trivsel. Over halvparten av de ansatte vurderte kognitive og økonomiske forhold som viktig for barns trivsel, selv om det var større spredning i hvordan de ansatte svarte med hensyn til dette. Videre vurderte de fleste ansatte at barnehagen ivaretar barns grunnleggende behov for trivsel. En liten andel ansatte (8 prosent) mente imidlertid at deres barnehage ikke ivaretar barns behov for trygghet, sikkerhet og kontinuitet. Flertallet av de ansatte vurderte utemiljø og naturmiljø som svært godt egnet for å ivareta barns trivsel. En mindre andel ansatte (18 prosent) vurderte sitt innemiljø som dårlig til svært dårlig egnet for å fremme barns trivsel. De fleste ansatte mener at deres barnehage ivaretar/aktivt ivaretar arbeidsmetoder og tilrettelegging for å fremme barns trivsel. Samtidig mente en andel av de ansatte at arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel i avdelingens planer, tilbud av varierte lekematerialer og store nok arealer er lite til ikke ivare tatt. Ansatte i offentlige barnehager vurderte sitt innemiljø som bedre tilrettelagt for trivsel enn ansatte i private barnehager. Ansatte med mer enn fem års ansiennitet vurderte at de bedre ivaretar og fremmer barns trivsel sammenliknet med ansatte med kortere ansiennitet.

Resultatene viste at de fleste ansatte oppfatter fysiske, psykiske og sosiale forhold som svært viktig for 3–6-åringers trivsel i barnehagen, og at de seks grunnleggende behovene for trivsel er godt til svært godt ivare tatt i barnehagen. En mulig forklaring er at betydningen av barns trivsel har fått økt oppmerksomhet i Rammeplan for barnehagen (2017), hvor det står at barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. I Rammeplan for barnehagen (2017) argumenteres det med at trivsel og livsmestring er grunnleggende faktorer for barns utvikling. Det innebærer at trivsel har fått større fokus i barnehagen, og kan ha bidratt til at ansatte har

blitt mer bevisstgjort når det gjelder betydningen av barnas fysiske og psykososiale miljø. Et godt psykososialt miljø er avgjørende for både psykisk helse og livskvalitet her og nå, samtidig som det danner grunnlaget for motivasjon, aktivitet, utvikling og læring (Huppert og So, 2013; Mashford-Scott, Church og Tayler, 2012). Resultatene i denne studien støttes av tidligere studier som bekrefter at sosiale relasjoner, det å ha venner og å få delta i lek med venner, har stor betydning for barns trivsel (Koch, 2018; Bratterud, Sandseter og Seland, 2012; Bjørgen, 2015; Fattore, Mason og Watson, 2007; Sandseter og Seland, 2017).

Over halvparten av de ansatte vurderte betydningen av kognitive forhold for barns trivsel som viktig. I norske barnehager er lek svært sentralt, men samtidig har skolerelaterte oppgaver til de eldste barna fått økt oppmerksomhet. Rammeplan for barnehagen (2017) har vektlagt betydning på språk, lese-, skrive- og matematiskforståelse i barnehagen. Økt fokus på kognitive forhold i barnehagen, kan skape usikkerhet hos de ansatte ved tilrettelegging av pedagogisk innhold, og for hva som er til barns beste. Sandseter og Seland (2016) hevder at mange barnehager har begynt å bruke tiden inne til mer målrettede kognitive læringsaktiviteter, dokumentasjon og skoleforberedende aktiviteter. Dette er aktiviteter som barna er nødt til å delta i, noe som kan føre til at barna opplever at de har mindre innflytelse på hverdagslivet og som dermed påvirker barns trivsel i negativ retning. Spørsmålet er hvordan barnehagen skal drive målrettet læringsaktivitet, dokumentasjon og skoleforberedende aktivitet hvis det medfører at barn opplever mindre innflytelse på hverdagslivet og dette dermed kan bidra til barnehagebarns mistrivsel (Sandseter og Seland, 2016). Det var også delte oppfatninger blant ansatte om hvorvidt økonomiske forhold har betydning for barns trivsel. Familieinntekt, økonomiske utfordringer og tilgang til økonomisk støtte er forhold som kan være utfordrende for ansatte å vurdere.

Resultatene viste at nesten åtte prosent av de ansatte mente at behovet for trygghet, sikkerhet og kontinuitet ikke er ivaretatt i deres barnehage. Rambøll (2018) viser til bekymringer for at sykefravær, pauseavvikling, møter og pedagogisk leders tid til planlegging, for og etterarbeid, dokumenteringsarbeid, rapportskrivning, veiledning og foreldresamtaler svekker kvaliteten på relasjoner og trygghet mellom voksne og barn. Barnehageansatte er en av de yrkesgruppene med høyest sykefravær (SSB, 2018), og dette kan medføre utrygghet i form av uforutsigbare miljøer i barnehagehverdagen. Samtidig kan ulike meninger, oppfatninger og dårlig kommunikasjon i personalmiljøet om hva som er tillatt eller ikke tillatt for barn i barnehagen, være en forklaring. Det er utfordrende å trekke konklusjoner, fordi resultatene ikke viser om det er ansatte fra samme avdeling/barnehage eller ansatte fra flere avdelinger/barnehager som oppgir at trygghet, sikkerhet og kontinuitet ikke er ivaretatt.

De aller fleste ansatte vurderte at tilrettelegging for barns trivsel og at arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel i deres avdeling, er ivaretatt/aktivt ivaretatt. Samtidig viste resultatene på plan og metoder at en andel av de ansatte lite ivaretar arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel i avdelingens planer. En forklaring kan være at ansatte har manglende kunnskap om metoder for tilrettelegging for barns trivsel. En annen forklaring kan være lav bemanning. Ifølge rapporten fra Rambøll (2018) stiller bemanningsnormen krav om minimum én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år. Pedagognormen stiller krav om en pedagogisk leder per sju barn under tre år og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Rambølls undersøkelse viser altså at bemanningsnormen brytes i 51 prosent av observasjonene, spesielt for de yngste barna. Lav bemanning kan påvirke tid til planlegging og gjennomføring i arbeidet med å fremme arbeidsmetoder for trivsel i barnehagehverdagen. Det kan også forklares med at faglærte (barnehagelærere) har så mange andre opp-

gaver som gjør at de trekkes bort fra det pedagogiske arbeidet (Rambøll, 2018), som igjen medfører at barna i disse barnehagene opplever at ansatte er til dels fraværende og travle. At barna opplever at de ansatte har dårlig tid og er vanskelige å få tak i, viser seg å ha negativ sammenheng med barns trivsel (Bratterud, Sandseter og Seland, 2012).

Resultatene viste at flertallet av de ansatte vurderte naturmiljø og barnehagens utemiljø som de fysiske miljøene som best ivaretar barns trivsel. Studier på barns trivsel i utemiljøer bekrefter at ute og naturmiljø innehar funksjoner og egenskaper som fremmer barns trivsel, lek, medvirkning og mulighet for fysisk aktivitet (Bjørgeren, 2015; Bratterud, Sandseter og Seland, 2012; Sando, 2019b). Sando (2019b) viser til sammenheng mellom barns opphold i naturmiljø og trivsel, og Bjørgeren (2015) konkluderer med at naturmiljø er tiltrekkende både for barn og personalet i barnehagen fordi opphold i naturmiljø gir følelse av handlefrihet og mer nærvær mellom barn og voksne. Samtidig kan utemiljøet inneholde funksjoner og egenskaper som fremmer mer spontanitet, overraskelser og bevegelsesfrihet som kan fremme trivsel. Ifølge Bratterud, Sandseter og Seland (2012) opplever barn størst grad av medvirkning i uterommet, og at trivsel har sammenheng med steder hvor man kan leke ville og spennende leker.

De fleste ansatte vurderte innemiljøet som bra til svært bra for å ivareta barns trivsel, men 16 prosent av de ansatte mener deres innemiljø dårlig ivaretar barns trivsel. Det kan ha sammenheng med at en andel av de ansatte mener tilbudet av varierte lekematerialer, store nok arealer og ivaretagelse av spenning og utfordring er mindre ivaretatt i deres barnehagemiljø. I Norge er det store variasjoner i barnehagenes utforming av fysiske rom, arkitektur, materialer, innhold og brukervennlighet for barn. Barns trivsel kan ha sammenheng med hvordan rom, utstyr, leker og installasjoner er plassert i innemiljøet, og om barnehagen har lekerom som fremmer fysisk lek. Ifølge Sando

(2019a) er barns trivsel i innemiljøet positivt assosiert med rom som muliggjør fysisk aktivitet. Barn kan erfare mindre selvbestemmelse og medvirkning i miljøer som krever ro, disiplin og venting i gruppe. Fysiske miljøer som fremmer barns bevegelsesfrihet og mulighet til å bestemme hva de vil gjøre og sammen med hvem, er tidligere vist å fremme barns trivsel (Bjørgen, 2015; Bratterud, Sandseter og Seland, 2012).

Resultatene viste at ansatte i offentlige barnehager vurderte sitt innemiljø som noe bedre tilrettelagt for barns trivsel enn de ansatte i private barnehager ($p=0,004$). Ansatte i offentlige barnehager vurderte også at trivsel i større grad er inkludert i den daglige virksomheten sammenliknet med ansatte i private barnehager ($p = 0,028$). En mulig forklaring kan være at ansatte i private barnehager har høyere forventninger til produktet privat sektor skal levere enn ansatte i offentlige barnehager. En annen mulig forklaring kan være forskjeller i bemanningsnormen mellom offentlige og private barnehager og hvorvidt det er forskjell på små og store barnehager.

Ansatte med mer enn fem års ansiennitet vurderte at arbeidsmetoder for å fremme barns trivsel i høyere grad er inkludert i avdelingens plan ($p = 0,015$), og at barnehagemiljøet har stort nok areal ($p = 0,005$), at barnehagemiljøet ivaretar spenning og utfordring ($p = 0,038$) sammenliknet med ansatte med kortere ansiennitet. En mulig forklaring kan være at ansatte med lenger ansiennitet er mer pragmatiske og i større grad ser løsninger på utfordringene som finnes. Gjennom erfaring har de fått tro på at barnehagen, tross sine begrensninger, klarer å ivareta barnas behov. Ansatte med kortere ansiennitet vil kanskje være mer usikre og kritiske til ivaretagelse av barns trivsel, fordi de mangler praksisbasert erfaring. Ansatte med mer enn fem års ansiennitet mener tilrettelegging av å fremme alle barns trivsel og samarbeid med familie/nærmiljø er bedre ivare tatt enn ansatte med kortere ansiennitet (henholdsvis $p = 0,014$ og $p = 0,004$). En mulig forklaring kan være at lengre arbeidserfaring og

praktisk kunnskap gjør ansatte tryggere på seg selv sammenliknet med ansatte med kortere ansiennitet. På den andre siden kan kortere ansiennitet innebære nyutdannede med oppdatert teoretisk kunnskap og dermed bidra til at de vurderer forhold i barnehagen som angår trivsel, mer kritisk.

Studiens styrker og begrensninger

Vi mener studien avgir valide data om hvordan ansatte vurderer trivsel i barnehagen, med et nokså stort og representativt utvalg og høy svarprosent (83 prosent). På tross av dette har studien noen mulige begrensninger ved seg som det er verdt å nevne.

For det første baserer studien seg på antagelsen om at barns trivsel er mulig å observere for ansatte i barnehagen. Med våre data er det ikke mulig å undersøke om barns subjektive trivsel samsvarer med de ansattes objektive vurdering. Leavers (2005) og Koch (2013) hevder at ansatte i barnehagen kan observere, identifisere og vurdere barns signaler og uttrykk for trivsel.

For det andre har spørsmålene i spørreskjemaet kun fire svaralternativer. Hvis man hadde benyttet en mer fingradert responskala, kunne man fått mer presis informasjon om respondentenes vurdering av barns trivsel. I analysene ville det likevel vært utfordrende å benytte denne informasjonen, fordi få svar i enkelte av kategoriene ville svekket studiens statistiske styrke.

For det tredje gir spørreskjemaet kun kvantitative data uten muligheter for kvalitative forklaringer på hvorfor de ansatte oppga det de svarte. Selvrapporterte spørreskjemaer kan innebære en risiko ved informantenes oppriktighet og om de forstod mening og innhold i spørsmålene. Ansatte ble bedt om å vurdere faktorer som har betydning for trivsel i egen barnehage, noe som kan være problematisk i forhold til hvor oppriktig de svarte (f.eks. en overrapportering av positive svar for ikke å sette sin egen barnehage i dårlig lys). Spørreskjemaet ble imidlertid prøvd ut i en

pilotundersøkelse med gode tilbakemeldinger fra respondentene.

Konklusjon

Studien viser at de aller fleste ansatte i barnehagen vurderer psykiske, fysiske og sosiale faktorer som svært viktig for barns trivsel. Samtidig vurderte litt over halvparten av de ansatte at kognitive forhold er viktig for barns trivsel. Dette antyder at det er delte meninger om hvorvidt mer fokus på kognitive forhold i barnehagen vil fremme barns trivsel eller ikke. Større krav til læring og fokus på skoleforberedende aktiviteter kan potensielt utfordre den tradisjonelle barnehagepedagogikken som er preget av lek, trygghet og utvikling av sosial kompetanse. Det bør forskes mer på kognitive og økonomiske faktors betydning, spesielt med tanke på hvordan barnehagen skal drive kognitivt målrettet læringsaktivitet, dokumentasjon og skoleforberedende aktivitet og samtidig ivareta barns trivsel. Ansatte kan bli bedre på å inkludere trivsel som mål i daglig virksomhet og på å se muligheter for tilrettelegging og arbeidsmetoder for trivsel i ulike fysiske miljøer, spesielt innemiljøet. Ansatte med lengre tids ansiennitet vurderte at de bedre ivaretar og fremmer barns trivsel sammenliknet med ansatte med kortere ansiennitet. Det kan være ulike forklaringer, men ansatte med lengre tids ansiennitet i barnehagen kan være tryggere på seg selv i det pedagogiske arbeidet, og i å se og vurdere barns trivsel. Denne studien viser interessante resultater som i framtiden bør belyses gjennom en kvalitativ datainnsamling, med muligheter for utgreiing og meninger som gir forklaringer på talldataene i denne undersøkelsen.

Referanser

Bjørger, K. (2015) Children's Well-being and Involvement in Physically Active Outdoors Play in a Norwegian Kindergarten: Playful Sharing of Physical Experiences. *Child Care in Practice*, 21(4), s. 305–323. DOI: 10.1080/13575279.2015.1051512

Bjørger, K. og Svendsen, B. (2015) Kindergarten practitioners' experience of promoting children's involvement in and enjoyment of physically active play: Does the contagion of physical energy affect physically active play? *Contemporary Issues in Early Childhood*, 16(3), s. 257–271. DOI: 10.1177/1463949115600025

Bjørger, K. (2017) *Bevegelsesglede i barnehagen. En kvalitativ studie av 3 – 5 åringers trivsel, involvering og fysiske aktivitet i barnehagens ulike utemiljø*. Ph.d.-avhandling. (Vol. 2017:26).

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap, Institutt for psykologi. Tilgjengelig fra: <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2431153>

Bratterud, Å., Sandseter, E. B. H. og Seland, M. (2012) *Barns trivsel og medvirkning i barnehagen. Barn, foreldre og ansattes perspektiver*. Rapport 21/2012 Skriftserie fra Barnevernets utviklingsenter i Midt-Norge. Trondheim: NTNU, Samfunnsforskning AS og Dronning Mauds Minne Høgskole.

Chawla, L. (2015) Benefits of nature contact for children. *Journal of Planning Literature*, 30(4), s. 433–452. DOI: 10.1177/0885412215595441

Dodge, R. et al. (2012) The challenge of defining wellbeing. *International Journal of Wellbeing*, 2(3), s. 222–235. DOI: 10.5502/ijw.v2i3.4

Fattore, T., Mason, J. og Watson, E. (2007) Children's conceptualization(s) of their wellbeing. *Social Indicators Research*, 80(1), s. 5–29. DOI: 10.1007/s11205-006-9019-9

Fattore, T., Mason, J. og Watson, E. (2009) When children are asked about their well-being: towards a framework for guiding policy. *Child Indicators Research*, 2(1), s. 57–77. DOI: 10.1007/s12187-008-9025-3.

Herrington, S. og Brussoni, M. (2015) Beyond Physical Activity: The Importance of Play and Nature-Based Play Spaces for Children's Health and Development. *Economy and Environment, Current Obesity Reports*, 4(4), s. 477–483. DOI: 10.1007/s13679-015-0179-2.

- Huppert, F. A. og So, T. T. C. (2013) Flourishing across Europe: Application of a new conceptual framework for defining wellbeing. *Social Indicators Research*, 110(3), s. 837–861. DOI: 10.1007/s11205-011-9966-7
- Koch, A. B. (2013) *Når barn trives i børnehaven*. Ph.d.-afhandling. Syddansk universitet Aarhus: Systime. Tilgjengelig fra: <http://www.systime.dk/videregaende-udd/nar-born-trives-i-bornehaven.html> Syddansk Universitet.
- Koch, A. B. (2016) Pædagogens rolle og betydning for trivsel i børnehaven: Børneinformerede perspektiver på professionelle voksne. *Nordic Studies in Education*, 36(3), s. 193–210. DOI: 10.18261/issn.1891-5949-2016-03-02
- Koch, A. B. (2018) Children's Perspectives on Happiness and Subjective Well-being in Preschool. *Children & Society*, 32(1), s. 73–83. DOI: 10.1111/chso.12225.
- Laevers, F. (2005) Well-being and Involvement in care settings. A process-oriented Self-evaluation Instrument (SIC's). [Manual]. Tilgjengelig fra: <https://www.kindengezin.be/img/sics-ziko-manual.pdf> (Hentet: 23. august 2019).
- Lewis, A. (2019) Examining the concept of well-being and early childhood: Adopting multi-disciplinary perspectives. *Journal of Early Childhood Research*, 2019;17(4), s. 294-308. DOI: 10.1177/1476718X19860553.
- Maller, C. (2009) Promoting children's mental, emotional and social health through contact with nature: a model. *Health Education*, 109(6), s. 522–543. Tilgjengelig fra: DOI: 10.1108/09654280911001185
- Mashford-Scott, A., Church, A. og Tayler, C. (2012) Seeking Children's perspectives on their wellbeing in early childhood settings. *International Journal of Early Childhood*, 44, s. 231–247. DOI: 10.1007/s13158-012-0069-7
- Moser, T. og Martinsen, M. T. (2010) The outdoor environment in Norwegian kindergartens as pedagogical space for toddlers' play, learning and development. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), s. 457–471. DOI: 10.1080/1350293X.2010.525931
- Nah, K. O. *et al.* (2020) A comparative study of ECEC practitioners' perceptions of children's well-being and their roles in South Korea and Norway. *European Early Childhood Education Research Journal*, 28(6), s. 847-863, DOI: 10.1080/1350293X.2020.1836585
- OECD (2011) *Investing in high-quality early childhood education and care (ECEC)*. Tilgjengelig fra: <http://www.oecd.org/education/school/48980282.pdf>.
- OECD (2013), *OECD Guidelines on Measuring Subjective Well-being*, OECD Paris: Publishing, DOI: 10.1787/9789264191655-en.
- Pollard, E. L. og Lee, P. D. (2003) Child Well-being: A Systematic Review of the Literature. *Social Indicators Research*, 1(61), s. 59–78. DOI: 10.1023/A:1021284215801.
- Rambøll (2018) *Faktiske gruppestørrelser: i barnehagen, grunnskolen og videregående opplæring*. Tilgjengelig fra: https://www.utdanningsforbundet.no/globalassets/var-politikk/publikasjoner/faktaark/3xfaktaark_ramboll/rapport_gruppestorrelser-i-barneha-gen-grunnskolen-og-videregaende-opplaringv34.pdf. Oslo: Utdanningsforbundet.
- Sando, O. J. (2019a) The physical indoor environment in ECEC settings: children's well-being and physical activity. *European Early Childhood Education Research Journal*. DOI: 10.1080/1350293X.2019.1634238.
- Sando, O. J. (2019b) The outdoor environment and children's health: a multilevel approach. *INTERNATIONAL JOURNAL OF PLAY*, s. 14. DOI: 10.1080/21594937.2019.1580336.
- Sandseter, E. B. H. og Seland, M. (2016) Children's experience of activities and participation and their subjective well-being in Norwegian early childhood education and care institutions. *Child Indicators Research*, 9(4), s. 913–932. DOI: 10.1007/s12187-015-9349-8.
- Sandseter, E. B. H. og Seland, M. (2017) 4-6 year-old Children's Experience of Subjective Well-Being and Social Relations in ECEC Institutions. *Child Indicators Research*, 11(5), s. 1585–1601.

- Seland, M., Sandseter, E. B. H. og Bratterud, Å. (2015) One- to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 16(1), s. 70–83. DOI: 10.1177/1463949114567272
- Sheridan, S. og Schuster, K.-M. (2001) Evaluation of Pedagogical Quality in Early Childhood Education: A Cross-National Perspective. *Journal of Research in Childhood Education*, 16(1), s. 109–124. DOI: 10.1080/02568540109594978.
- Sheridan, S. et al. (2009) A cross-cultural study of preschool quality in South Korea and Sweden: ECERS evaluations. *The Early Childhood Research Quarterly*, 24, s. 142–156. DOI: 10.1016/j.ecresq.2009.03.004.
- Söderström, M. et al. (2013) The quality of the outdoor environment influences children's health. A cross-sectional study of preschools. *Acta Paediatrica*, 102(1), s. 83–91. DOI: 10.1111/APA.12047.
- Utdanningsdirektoratet (2017) *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet. Tilgjengelig fra: <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Forfatterpresentasjon

Kathrine Bjørgen, Ph.d., er førsteamanuensis i fysisk aktivitet og helse ved Dronning Mauds Minne høgskole for barnehagelærerutdanning, Trondheim. Hennes doktorgrad fra NTNU er en kvalitativ studie av barns bevegelsesglede. Hun har forsket på barns trivsel, involvering og fysisk lek i ulike miljø. Hun har skrevet flere artikler og bokkapitler på tema trivsel, fysisk aktivitet og bevegelsesglede i barnehagen. E-post: kbj@dmmh.no

Børge Moe har en doktorgrad i Samfunnsmedisin fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og er ansatt som førsteamanuensis i fysisk aktivitet og helse ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanningen, Trondheim. Moe jobber med en rekke forskjellige forskningsprosjekter knyttet til barn og voksnes helse og er spesielt interessert i betydningen av fysisk aktivitet. E-post: bmo@dmmh.no